

128

OCTUBRE
2011

DAVANT DEL SEU PAPER ENFORTIT A L'ONU, L'"AÏLLAMENT DAURAT" NO ÉS UNA OPCIOÓ PER A EUROPA

Elina Viilup Investigadora principal, CIDOB

Malgrat ser a punt de viure un desastre polític i econòmic, la Unió Europea va enviar a participar en el 66è període de sessions de l'Assemblea General de l'ONU a Nova York a una delegació potent, el nou mandat de la qual obre alguna esperança de que sigui possible tant una acció internacional més efectiva per part de la UE, com una reforma ulterior de les Nacions Unides, altament necessària.

Per primera vegada en la història, la Unió va gaudir de pràcticament els mateixos drets que els Estats membres de l'ONU. El passat 22 de Setembre, per exemple, Herman Van Rompuy, en la seva qualitat de President del Consell de la Unió, al costat d'altres líders mundials, va exercir el dret de dirigir-se a l'Assemblea General en nom del bloc format pels 27 Estats membres. Fins a la setmana anterior, la Unió Europea havia estat representada, en aquest tipus de sessions, per la presidència de torn.

Històricament, els Estats membres de la Unió han jugat un paper central a les Nacions Unides. El bloc aporta al voltant del 40 % al pressupost ordinari de l'ONU i realitza substantives contribucions a operacions de manteniment de la pau i a altres fons i programes de les Nacions Unides. També controla una vuitena part dels vots en l'Assemblea General i 4 dels 15 seients en el Consell de Seguretat, alhora que França i el Regne Unit ocupen 2 dels 5 llocs permanents amb dret de veto. No obstant això, el rol de la UE fins aleshores havia estat limitat. Més enllà del seu propi pes, gaudeix del mateix estatus d'observador permanent que tenen, per exemple, altres organitzacions regionals com la Comunitat Andina o el Consell d'Europa. Però, a diferència d'aquestes organitzacions regionals, és l'únic ens no-estatal subjecte a més de 50 convencions, i un membre amb tot el dret a vot tant en la FAO com en l'OMC.

Després de dures i intenses negociacions, dutes a terme per la senyora Catherine Ashton, la implementació pràctica del nou rol de la Unió va ser ratificada en la Resolució 65/275, que va ésser finalment aprovada el passat 3 de maig de 2011. Les noves condicions signifiquen importants avantatges per a la Unió, si bé no assoleixen les d'un membre de ple dret. Donat el fet de que només els Estats poden

ser membres de l'ONU, l'estatus d'observador del que ja gaudia la UE a l'Assemblea General continua inalterat, però la UE es beneficiarà d'una sèrie de drets fins ara reservats en exclusiva als Estats. A més del dret a realitzar intervencions entre els representants dels grups més importants, la Unió tindrà el dret de rèplica i la capacitat de presentar oralment proposicions i esmenes. Així mateix podrà circular directament les seves comunicacions i gaudirà d'un seient assegurat entre els observadors. Per contra, a la Unió no li ha estat concedit el dret a vot, i tampoc podrà co-esponsoritzar resolucions o decisions ni promoure candidatures.

Queda per veure si aquest reforçat paper institucional es traduirà també en un rol internacional més eficaç per a la Unió Europea. Les negociacions que van culminar en aquest nou rol no es van dur a terme sense problemes. Com a resultat del procés de reformes internes induït pel Tractat de Lisboa, la UE va presentar la seva iniciativa a l'agost de l'any passat, però es va veure sorpresa en constatar que no comptava amb la majoria dels vots necessària per fer-la prosperar a l'Assemblea General, sobretot a causa de la reacció negativa suscitada en altres importants actors regionals com ara bé els països ACP (Àfrica, Carib i Pacífic). La raó principal d'aquest fracàs sembla haver estat l'absència d'un treball diplomàtic de base, junt amb el fet que la delegació de la UE no expliqués tampoc el contingut de l'esborrany de la resolució i les seves implicacions. L'Alta Representant ha estat fortament criticada en ocasions per haver exposat a la Unió sense abans haver dut a terme la deguda preparació i avaluació de riscos, vist que al final la resolució només es va poder aprovar al maig passat gràcies a l'intens treball d'última hora que va dur a terme la pròpia Alta Representant. Cal confiar que aquest incident obrirà els ulls als líders de la UE davant el fet que, en un món on la UE està perdent cada vegada més pes i rellevància davant altres actors nacionals o regionals, la Unió ja no pot donar per descomptat el recolçament automàtic a les seves accions, sinó que haurà de construir-ho sobre la base de les seves aliances, tant les tradicionals com les noves que pugui construir.

El nou estatus de la UE davant Nacions Unides té, malgrat tot, un gran potencial. Una bona actuació podria proporcionar-li un paper molt prominent en el futur, cas que aconseguixi promoure accions basades en posicions coherents i coordinades en el si de la pròpia Unió. Les innovacions institucionals podrien proporcionar-li una major continuïtat i coherència, no només internament sinó davant la resta del món, tal com ho va expressar davant l'Assemblea General Herman Van Rompoy, en el seu discurs del 22 de Setembre. Però això necessitaria, abans de res i sobretot, que la Unió romanguí compromesa amb la comunitat internacional, tal com diu expressament el Tractat de Lisboa. Les darreres paraules que va pronunciar el senyor Van Rompoy davant l'Assemblea van ser: "Les 500 millions d'Européens refusent le repli sur soi, le 'splendid isolation'. Encara que aquest "aïllament d'aurat" resulti temptador, la Unió no pot permetre's romandre immersa en les seves cuïtes econòmiques i financeres internes, refugiant-se així en l'aïllament, quan de fet és capaç de facilitar solucions a variades crisis internacionals, incloent-hi les que tenen lloc en el seu propi veïnatge.

D'altra banda, podria un major paper concedit a un ens regional significar que estem presenciant un petit pas cap a majors reformes a la pròpia ONU i, per aquesta via, en la manera en què es gestiona la governança global? Si bé les Nacions Unides han procurat no obrir la caixa de Pandora que significaria atorgar a la UE la categoria de membre de ple dret, sí s'ha obert la porta a un major paper de les regions, cosa que podria també implicar potencialment nous i interessants desenvolupaments, com per exemple que altres blocs regionals demanessin el mateix estatus obtingut per la UE davant l'Assemblea de les Nacions Unides. Les organitzacions regionals, incloent-hi la pròpia UE, ja gaudeixen d'un rol enfortit en missions de manteniment de la pau i una evolució en aquest sentit podria veure's com una progressió natural.

En qualsevol cas, la principal qüestió existencial per a la Unió és saber si vol ser es-
pectadora del seu propi declivi inexorable cap a la irrellevància, o bé adaptar-se al
canviant nou ordre global i aprofitar el seu nou estatus davant l'ONU. Qualsevol
que sigui el seu compromís i la seva performance –i aquí tothom estarà d'acord
en l'afirmació del President Van Rompoy- un “aïllament daurat” no és cap opció
per a Europa.